

Legendy z obce Spišský Štvrtok

Pod legendou rozumieme príbeh o neobyčajnej, často vymyslenej a neskutočnej udalosti, spojenej s historicky existujúcou známou osobou alebo udalosťou, ktorá má často náboženské podfarbenie.

I v Spišskom Štvrtku ich koluje niekoľko. Najrozšírenejšou a najdlhšie tradovanou je:

Zdroj: www.zachej.sk

Legenda o čertovi

LEGENDA je príbeh o čertovi, ktorý z ďalekého Severu niesol skaly, aby zničil kostol. Proti nemu sa postavil sv. Michal a v boji zvíťazil. Čert skaly zahodil a zutekal. A vraj najväčšia skala nám ostala až do dnešných čias s názvom Skalka.

Legenda o tajnej chodbe

Ďalšie legendy sú už zo stredoveku. Jedna z nich je o TAJNEJ CHODBE, ktorá podľa jedných začína pri kostole a končí za dedinou a podľa druhých prechádza od kostola až za Hrabušice na hradisko Zelená hora. Mala to byť úniková cesta Jána Jiskru a jeho bojovníkov z rokov 1445 až 1450, keď Spišský Štvrtok bol jeho pevnosťou. Existenciu tajnej chodby doteraz nikto ani nepotvrdil, ani nevyvrátil, pretože nebola odborne preskúmaná.

Zdroj: www.wikimedia.org

ERB Zápoľských

Starším občanom je známa aj legenda O ČLOVEKU BEZ HLAVY a bez zaujímavostí nie je ani legenda O POZLÁTENÝCH SOCHÁCH zo Zápoľského kaplnky, ktoré občania obce vraj pred Turkami ukryli na druhý kopec viditeľný z okna sakristie kostola.

Zdroj: www.firadiska.sk

Medzi ZAUJÍMAVOSTI okolia obce patrí už spomínaná SKALKKA.

Ide o geologicky ojedinelú lokalitu z doby ľadovej, keď pred tisícročiami posúvajúci sa obrovský ľadovec zo severu pred sebou tlačil balvany a rôzne horniny. Po roztopení ľadu obrovský balvan ostal a stal sa akýmsi dôkazom legendy. No v minulom i tomto storočí sa balvan už stal miestom mnohých výprav geológov.

Skalkka je zložením tmavá švédská ruda podobná škandinávskej hornine. Bola to vysoká a mohutná skála, v širokom okolí dobre viditeľná, na ktorej nič nerástlo. Bola vysoká ako štvorposchodová bytovka. Táto hornina sa začala používať v roku 1940 na výstavbu štátnych ciest, najmä firmou Vianova a v posledných desaťročiach na budovanie ciest a ulíc v obci, na vysypávanie dvorov občanom i pri úprave priestranstiev hospodárskeho dvora JRD v jeho začiatkoch.

Dnes po Skalkke existujú už len málo viditeľné zbytky.

Zdroj: www.spisskystvrtoke.sk

Najväčšou zaujímavosťou obce je rozhodne dom na Rínku s popisným číslom 268, nazvaný DUFART. Je to najstarší dom obce. Nikomu nebolo dovolené ho zbúrať, ale nikto ho ani neopravoval. Do zoznamu pamiatkových a chránených objektov sa však nedostal. Je už na rozpadnutie, ale minoriti, ktorým dom patrí, tu vyše 40 rokov neboli, neopravovali ho a ani dnes nemajú peňazí na takú opravu, akú by si táto pamiatka zaslúžila. História tohto objektu dodnes nebola preskúmaná. Možno sa len domnievať, že je to časť rozsiahleho meštiackeho domu a možno i radnice na Rínku z doby, keď Spišský Štvrtok bol v 15. stor. sídlom Provincie 11 spišských miest. Po zrušení provinčných úradov v obci stavba slúžila miestnym potrebám a úradom. V 16. stor. dostali budovu do užívania minoriti, ktorí v dôsledku silnejúcej reformácie svoj kláštor z Levoče presťahovali do tejto budovy. V nej bola i fara. Takýto stav trval až do roku 1671, kedy sa minoriti presťahovali do novopostaveného terajšieho kláštora, ktorý im darovali Csákyovci. Potom Dufart slúžil na rôzne účely, až nakoniec v ňom minoriti ubytovali niekoľko rodín svojich zamestnancov. Zadné časti objektu chátrali a rozpadávali sa. Požiar Rínku v roku 1921 dovŕšil jeho skazu a minoritom ostala len predná časť. Po odsťahovaní sa rodín z tohto domu a po internovaní minoritov v roku 1950 objekt ostal prázdny, bez majiteľa a ďalej sa rozpadal. Vtedajší MNV dal vyhovujúcu časť budovy na osvetové účely a na uskladnenie rozkladacieho javiska, kulis a iných divadelných potrieb. Nakoniec budova zostala úplne prázdna a dnes stojí zdevastovaná a robí dedine hanbu.

Stále sa nevie, aký osud ju stihne.

Zdroj: www.enviroportal.sk

Ďalšou zaujímavosťou obce je aj **BOROVICA**, ktorá rastie na severnom svahu záhrady Ústavu sociálnej starostlivosti. Starí ľudia a odborníci jej vek odhadujú asi na **300 rokov**. V zozname pamiatok však nie je zapísaná.

Pre mnohých občanov nezabudnuteľným zostane aj asi 180 ročný mohutný **GAŠTAN**, ktorý rástol pred vchodom do kláštora a keďže veľmi clonil obyvateľom ústavu, bol v tichosti a bez súhlasu úradov v šesťdesiatych rokoch odstránený. Pri úprave priestranstva pred hlavným vchodom do ústavu bola zbúraná i kaplnka Lurdskej Panny Márie pod kostolným múrom.

Nevšednou zaujímavosťou sú **POMENOVANIA** niektorých častí chotára, či obce. Kým na jednej strane existujú čisto slovanské názvy, ako Šibene, Šibenčná hura, Široke, Smikaneč, Rovinka a pod., na druhej strane sa užívajú storočiami skomolené nemecké názvy, napr. Burimbarg, Klačimbarg, Reibarg, Šecimfald, Kolpsnak, Moncvald, Koncimberg, Vangart, alebo v obci Kolfšaisko a pod. Tieto názvy iste mali svoj význam. Tak napr. podľa niektorých tvrdení Šecimfald by v nemčine mohol znamenať schützfeld, v preklade prašné pole, teda akési strážené prachárne. Ale môže to byť aj názov historicky dokázanej osady Strelce, po nemecky Siüdenfeld, nad ktorou bola Šibenčná hura. A čo keď obyvatelia tejto osady mali právo vykonávať popravy práve tam? A čo názov Šibene? Okolie Myšej Hôrky smerom k obci sa dodnes volá Burimbarg. Podľa jedných je to Medvedí vrch z nemeckého názvu Bärenberg, podľa druhých znamená kruhové obranné stavby, ktoré sa tam nachádzali. I názov Vangart by mohol pochádzať z nemeckého názvu Weingarten, čiže vinice. Mohli byť u nás v 13.-15. stor. také priaznivé klimatické podmienky, že v tej časti chotára sa pestoval vinič?

Zdroj: www.spisskystvrtok.sk

